

Beslut för bildande av naturreservatet Riskammen

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Riskammen
NVR-id:	2200063
Kommun:	Strömsund
Län:	Jämtland
Lägesbeskrivning:	22 kilometer sydost om Strömsund
Centrumkoordinater:	N: 7060990 E: 538173 (SWEREF99 TM)
Fastigheter:	Hallviken 24:2, Stamsele 2:19, Stamsele 2:17, Stamsele 1:3, Stamsele 1:7, Stamsele 2:4, Stamsele 1:4, Stamsele 2:10, Stamsele 2:5, Stamåsen 1:10, Hallviken S:5
Markägare:	Enskilda markägare, SCA, Naturvårdsverket
Förvaltare:	Länsstyrelsen Jämtlands län
Totalareal:	101,8 hektar, varav 73,3 hektar produktiv skogsmark

Innehållsförteckning

Länsstyrelsens beslut	3
Syftet med naturreservatet	3
Skälen för beslutet	3
Beskrivning av området	4
Föreskrifter	5
Undantag från föreskrifterna	6
Skötselplan	7
Redogörelse för ärendet	7
Ärendets beredning	7
Synpunkter på förslaget till beslut.....	7
Länsstyrelsens bedömning	8
Bedömning av naturmiljön.....	8
Motivering av syfte och föreskrifter	9
Naturvärdesinventeringar	10
Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser ..	10
Naturreservatets effekt på ekosystemtjänster	10
Konsekvensutredning.....	11
Överklagan av beslut	11
Medverkande beslutsmöte	11
Upplysningar	12
Bilagor	14
Bilaga 1 Beslutskarta	15
Bilaga 2 Översiktskarta	16

Bilaga 3 Underhåll av väg	17
Bilaga 4a Skötselplankarta	19

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärks på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en samt fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn ska vara **Riskammen**

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskog bestående av i huvudsak lövträdsrik grannaturskog uppkommen efter brand ska bevaras, liksom områdets ekosystem och artrikedom.

Syftet ska uppnås genom fri utveckling i kombination av utglesning av gran i lövträdsrika miljöer.

Skälen för beslutet

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Lövrik grandominerad naturskog på frisk mark som uppkommit genom brand och har betydande partier av äldre lövträdssuccessioner med asp, sälg och björk samt rikligt av döende och död barr- och lövved
- Rika våtmarksvärden med en hydrologiskt opåverkad myr med meandrande bäck som kantas av gransumpskog
- Kalkpåverkad mark som i utströmningsområden bidrar till unik och speciell flora
- Bark- och vedlevande mossor, svampar, lavar och insekter samt marklevande svampar, kärlväxter och hålhäckande fåglar

Beskrivning av området

Naturreservatet Riskammen är 102 hektar och ligger i Strömsunds kommun, cirka 22 kilometer sydost om Strömsund och drygt fem kilometer sydost om Stamsele. Naturreservatet består av de skogklädda nord- och nordöstsluttningarna av höjdåsen Riskammen samt nedre nordsluttningarna av Isakmyrhögen. Utmed reservatets nordgräns breder ett våtmarksområde ut sig, Stockvattenmyren, avvattnas av den meandrande Gåsbäcken som rinner genom reservatet i östlig riktning. Varken Gåsbäcken eller Stockvattenmyran är påverkade av dikning inom reservatet. Gåsbäcken uppströms reservatet tar dock emot vatten från anslutande diken. Östra delen av Stockvattenmyren har blötare partier med öppna vattenspeglar samt en tjärn. Naturreservatet ligger inom den naturgeografiska regionen vågig bergkulleterräng. Berggrunden i naturreservatet och dess omgivning består av näringsfattigt och svårvittrat granitberg. Jordmånen utgörs av morän som till skillnad mot berggrunden är relativt mineralrik och bitvis har ett påtagligt kalkinnehåll. Detta på grund av att jordlagret förflyttats med hjälp av inlandsisen från kalkstensområdet kring Strömsund. Reservatet är beläget 290 till 410 meter över havet.

I stort sett hela reservatet utgör nordsluttningar med gammal lövrik barrblandskog som uppkommit efter skogsbrand för mer än hundra år sedan. Det är en grandominerad löv- och barrsuccession där flertalet lövträd som asp, sälg, glas- och vårtbjörk liksom tall är äldre än granarna, då de sistnämnda växt in senare. Granarna har dock börjat självgallra. Det finns enstaka äldre tallar med brandljud. Även enstaka träd av vårtbjörk har överlevt brand och bildat brandljud. I sluttningarna är förekomsterna av medelålders till äldre asp bitvis rik. Grova gamla sälgar och sälglågor förekommer också spritt i skogen. Det finns även partier med grov och högvuxen björk. Inom reservatet finns även partier utan tydlig brandpåverkan där skogen domineras av gran med inslag av tall och björk. Skogen strax norr om Stockvattenmyran utgör en brandrefugie med gransumpskog. Mindre områden med yngre skog av tall och björk ryms också inom reservatet.

Mängden död ved av gran, både stående och liggande, är bitvis riklig och består till stora delar av klenare dimensioner, men även grövre lågor förekommer. Det är främst granen som börjat självgallra men även död tallved förekommer. Av lövved förekommer högstubbar och lågor av främst glas- och vårtbjörk men även av asp och sälg. Kryptogamfloran är rik och starkt knuten till grov och gammal asp och sälg. På dessa växer lunglav (*Lobaria pulmonaria*), skrovellav (*Lobaria scrobiculata*), korallblylav (*Parmeliella triptophylla*) samt aspgelälavar (*Collema* spp.). Den nordvända längre sluttningen ger rörligt markvatten och därmed örtrik markvegetation. I stråk förekommer kalkkrävande kärlväxter där bland annat guckusko (*Cypripedium calceolus*) och flertalet andra kalkkrävande kärlväxter ryms. Även taigaarter som inte är tydligt kalkkrävande men som gynnas av kallpåverkan som lappranunkel, (*Coptidium lapponicum*) förekommer.

Stockvattenmyren är opåverkad av dikning och har därmed en del blöta partier, i myrens östra del finns en tjärn. De trädbevuxna delarna av myren karaktäriseras av gamla och senvuxna granar och tallar. Myren har nyttjats historiskt för starrslåtter.

Skogen är i stort sett undantagen från modernt skogsbruk bortsett upptag och underhåll av fastighetsgränser. Plockhuggning av spridda träd har däremot förekommit genom flera tidsepoker. Naturreservatet gränsar mot en stor vindkraftspark i öster. Friluftslivet i området består huvudsakligen av jakt, fiske, svamp- och bärplockning.

En mer omfattande beskrivning samt artförteckning finns i skötselplanen, bilaga 4.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver föreskrifter och förbud enligt andra lagar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning, till exempel vindkraftverk, mast, antenn, luft- eller markledning, bro eller spång, jakttorn,
2. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller liknande,
3. anordna upplag, utföra fyllning eller tippning, spränga, schakta, borra, gräva, markbereda, utföra någon annan typ av markbearbetning eller bedriva täkt av något slag,
4. anlägga väg, skoterled, uppställningsplats för fordon, eller liknande anläggningar,
5. dika, kulvertera dike, dämna, eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets naturgivna hydrologiska förhållande,
6. utföra skogsvårds- eller skogsskötselåtgärder, eller på annat sätt fälla eller skada träd och buskar, samt flytta eller upparbeta stående och liggande döda träd eller delar av träd,
7. införa för området främmande växt- eller djurart,
8. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra växtnäringsämnen,

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

9. riva bäverdammar eller bäverhyddor.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar anläggs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets yttergränser enligt gällande anvisning,
2. uppsättning och underhåll av informationstavla vid plats som markeras på karta, bilaga 1,
3. småskalig utglesning av gran i lövträdsrika miljöer, där döda granar normalt lämnas kvar i området, enligt karta, bilaga 1
4. borttagning av främmande arter genom mekaniska metoder,
5. undersökning och dokumentation av mark, vegetation samt växt- och djurliv i uppföljningssyfte,

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. plocka och samla in arter av olika slag, med undantag av bär och matsvamp,
2. klättra i boträd, uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt, samla in djur eller på annat sätt medvetet skada eller störa djurlivet,
3. göra åverkan på mark, block, växtlighet, torrträd eller annan död ved,

Undantag från föreskrifterna

A och C-föreskrifterna ovan ska inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs, inklusive att framföra motordrivet fordon, för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- b) att bedriva renskötsel i enlighet med gällande lagstiftning,
- c) jakt enligt jaktlag (1987:259),
- d) underhåll av befintligt jakttorn eller att på samma plats ersätta ett gammalt jakttorn med ett nytt,
- e) normalt underhåll av befintlig väg som gränsar till naturreservatet och som markeras på karta, bilaga 1, innebörden av normalt underhåll av väg förklaras i bilaga 3,

Efter tillstånd från Länsstyrelsen ska A och C-föreskrifterna ovan inte heller utgöra hinder för:

- f) skogsvårds- eller skogsskötselåtgärder inom område markerat på karta, bilaga 1
- g) uppförande av jakttorn på ny plats,

- h) röjning av buskar och mindre träd i anslutning till jaktpass i syfte att upprätthålla befintliga siktgator i skog,
- i) genomföra vetenskapliga undersökningar som innefattar insamling av arter eller har annan påverkan på naturmiljön.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 4, för naturreservatets långsiktiga vård.

Redogörelse för ärendet

Ärendets beredning

Länsstyrelsen noterade att området har höga naturvärden i form av lövrik barrnaturskog i samband med inventering 2008. Länsstyrelsen beslutade 2009 att föreslå Riskammen som naturreservat. Då gjordes även en reservatsavgränsning. År 2011 godkändes området till Naturvårdsverkets fördelningsplan så att värderingsuppdrag, förhandlingsuppdrag och lantmäteriuuppdrag kunde beställas. En ny gränsdragning beslutades 2023 där en mindre del exkluderades varför en ny inmätning beställdes.

Auktoriserade konsultfirmor har utfört uppdragen att värdera objektet och sköta förhandlingen. Under 2021 kom parterna överens om intrångsersättning till berörda markägare. Under 2025 tog Länsstyrelsen fram ett förslag till beslut om naturreservat. Markägare, ägare av särskilt rätt inom området, berörda samebyar samt ett flertal berörda myndigheter och intresseorganisationer fick möjlighet att yttra sig över förslaget.

Synpunkter på förslaget till beslut

Totalt inkom fyra yttranden till Länsstyrelsen gällande remiss med förslag till beslut för naturreservatet Riskammen, två med generella synpunkter, en utan synpunkter samt en med meddelandet att de avstår från att yttra sig.

Sametinget och Svenska Samernas Riksförbund (SSR) framhåller vikten av samråd med samebyar vid skötselåtgärder som kan påverka renskötseln samt vikten av att bildandet av naturreservatet inte orsakar olägenhet för renskötseln.

Synpunkter inkom även från Sveriges geologiska undersökning (SGU) om att det tydligt bör framgå av reservatsföreskrifterna att undersökning och kartläggning av malmpotentiella områden samt inventering av mineralfyndigheter ska tillåtas när den utförs av statlig myndighet. SGU anser att ett undantag från föreskrifterna bör finnas. Undantaget som SGU föreslår innebär ett generellt undantag för en verksamhet som inte ryms inom syftet

för naturreservatsbildningen. Syftet med naturreservatet är att ge ett långsiktigt skydd av området. Föreskrifterna ska återspegla syftet samt det allmänna intresset att bevara området. Att besluta om ett generellt undantag på det sätt SGU föreslår är inte möjligt inom Länsstyrelsens föreskriftsrätt. Föreskrifter om att tillåta en verksamhet som strider mot syftet med naturreservatet kan alltså inte meddelas. Möjlighet att söka dispens från reservatsföreskrifterna finns om behov uppstår.

Skogsstyrelsen har inga synpunkter på beslutet och Vattenfall Eldistribution AB svarade att de saknar elnätanläggningar i området.

Länsstyrelsens bedömning

Bedömning av naturmiljön

Naturreservatet Riskammen utgör ett ur naturvärdessynpunkt mycket värdefullt och artrikt skogsområde bestående av lövrik barrnaturskog med särskilt lövrika stråk. Det stora inslaget av lövträd beror på att skogen påverkats av naturliga bränder. Lövbrännor, det vill säga lövrika barrnaturskogar som uppkommit efter brand, blir allt mindre vanliga i Sverige till följd av det moderna skogsbruket där skogen sällan brinner.

Sena lövsuccessioner på frisk mark i boreal zon är en underrepresenterad skogstyp både nationellt och i länet. Därmed är det en prioriterad skogstyp enligt *Nationell strategi för formellt skydd av skogsmark* (2024).

Naturreservatet rymmer dessutom sju av Skogsstyrelsen registrerade nyckelbiotoper samt ytterligare en nyckelbiotop som till cirka en fjärdedel ligger inom reservatet. Andelen nyckelbiotoper utgör drygt en tiondel av naturreservatets totala yta. Frågan om naturreservat började utredas då Naturvårdsverkets tidigare *nationella strategi för formellt skydd av skogsmark* (2017) gällde och där prioriterades så kallade nyckelbiotopsrika brukningsenheter.

För att förhindra åtgärder, särskilt olika former av skogsskötsel, som kan skada områdets naturvärden, krävs att området får ett långsiktigt skydd. Områdets storlek och höga virkesinnehåll medför att ett frivilligt skydd utan ekonomisk ersättning från statens skulda innebära en orimligt stor uppoffring från markägarna. Länsstyrelsen bedömer att bildande av naturreservat är det bästa alternativet för att på lång sikt bevara och utveckla områdets höga naturvärden.

Områdets trädskikt har till stor del utvecklats efter en kraftig skogsbrand. Området har sedan branden utvecklat höga naturvärden knutna både till olika lövträd samt till gran. Dess höga andel lövträd kommer i frånvaro av nya bränder att minska som en naturlig följd av successionen. Inom en överskådlig framtid kommer dock naturvärdena att öka i takt med att träden blir äldre och mängden död ved ökar. Länsstyrelsens bedömning är att fri

utveckling i kombination med försiktig utglesning av gran i vissa lövträdsrika miljöer är den lämpligaste förvaltningsinriktningen i den huvuddel av reservatet som har höga art- och biotopvärden knutna till sena successioner av lövträdsrik grannaturskog. På det sättet kan naturskogsvärdena fortsätta att utvecklas samtidigt som naturvärden knutna till lövträd i mer ljusöppna miljöer utvecklas och bevaras under längre tid än om området helt skulle lämnas för fri utveckling. Det kan även ge förutsättningar för viss föryngring av lövträd antingen genom skottbildning eller fröföryngring. I lövrika talldominerade skogspartier kan utglesningen av gran göras kraftigare. Vid lövgynnande skötsel bör särskilt Åtgärdsprogrammen *Hotade arter på asp i Norrland* samt *Björklevande skalbaggar* beaktas.

Sluttningsens höga naturvärden knutna till kalk- och källpåverkad mark och till stråk av rikkärr är känsliga för störd hydrologi och kan påverkas negativt av t körsador. I dessa miljöer växer bland annat fridlysta kärlväxter. Detta behöver beaktas vid förvaltningsåtgärder inom området.

Myren i områdets norra del är inte väl undersökt men utifrån den kalkrika moränen i slutningarna kan det förväntas förekomma arter knutna till rik- och/eller intermediära kärr. Detta, tillsammans med förekomsten av rikkärrstråk i slutningen gör att även Åtgärdsprogrammet *Rikkärr* bör beaktas i områdets förvaltning. Vi behov får även lövgynnande skötsel utföras i och kring myren.

Motivering av syfte och föreskrifter

Beslutet om naturreservat följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljö kvalitetsmål. Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker*, *levande sjöar och vattendrag* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Anledningen till att skogsbruksåtgärder är tillåtna med Länsstyrelsen tillstånd inom samfälligheten Hallviken S:5 är av teknisk karaktär. Samfälligheten har ett stort antal deläggande fastigheter och då samfälligheten i dagsläget saknar samlad förvaltning är det mycket svårt att teckna överenskommelse om intrångsersättning. Samtidigt är intrångsvärdet inte heller så försumbart att Länsstyrelsen bedömer att det är lämpligt att besluta om förbud mot skogsbruksåtgärder utan att först erbjuda intrångsersättning. Att helt exkludera samfälligheten från beslutet om naturreservat skulle innebära svårigheter och orsaka höga kostnader kopplade till fastighetsbestämning som då behöver ske innan inmätning av naturreservatets gräns kan göras. Länsstyrelsens bedömning är att de skogliga naturvärdena inom samfälligheten är höga och skiljer sig inte från naturvärdena i angränsande skog inom Riskammens naturreservat. Eftersom marken inte är intrångsersatt kommer inga skötselåtgärder heller att göras.

Naturvärdesinventeringar

Länsstyrelsen har inventerat i egen regi 2008. Skogsstyrelsen har inventerat och registrerat nyckelbiotoper 1997 och 2003.

Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser

Naturreservatet ingår i område av riksintresse för rennäring (enligt 3 kap. 5 § miljöbalken). För att värna riksintresset för rennäring ska särskild hänsyn tas till renbetet. Naturreservatets förvaltningsinriktning med naturvårdsbränning är sannolikt en förutsättning för gott bete på lång sikt. På kort sikt, däremot, försämras betet efter bränning. I samband med framtagande av bränningsplan ska därför samråd med berörd sameby ske.

Gällande översiktsplan för Strömsunds kommun antogs 2022. Reservatet ligger precis i angränsning till ett område med storskalig vindkraft. Enligt Vindkraft i Strömsunds kommun, tillägg till översiktsplan från 2019 ligger reservatet inte inom utpekat område med riksintresse för vindkraft, enligt tillägget till översiktsplanen. Där reservatet ligger finns inga aktuella planer för vindkraft utan gränsen för den befintliga vindkraftsanläggningen går strax öster om reservatet.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen. Vidare bedömer Länsstyrelsen att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreservatets effekt på ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som är grunden till vår välfärd och livskvalitet. Bildandet av Riskammen naturreservat har inverkan på ett flertal ekosystemtjänster. I tabell 1 listas de ekosystemtjänster som långsiktigt bedöms påverkas av naturreservatsbeslutet

Att bevara biologisk mångfald i betydelsen av en mångfald av livsmiljöer, arter och gener ger med stor sannolikhet en positiv påverkan på de flesta av ekosystemtjänsterna. Detta eftersom det inte alltid är känt hur arterna interagerar och vilka arter som kan vara nyckelarter eller hörnstenar i att upprätthålla de funktionella ekosystem som ligger till grund för ekosystemtjänster. Biologisk mångfald finns endast med under kategori "Stödjande" i tabell 1 men får ses som en viktig del av alla kategorier.

Att formellt skydda natur kan vara negativt för vissa ekosystemtjänster. Inom ramen för regeringens beslutade miljömål har miljö kvalitetsmål och konkreta etappmål satts upp för bland annat formellt skydd av natur. I samband med detta har en övergripande bedömning gjorts av påverkan för vissa ekosystemtjänster såsom till exempel produktion av skogsråvara. En nationell

politisk avvägning mellan till exempel virkesuttag och bevarande av skogar med höga naturvärden är alltså redan gjord.

Tabell 1. Tabellen redovisar hur Riskammens naturreservat har långsiktig effekt på ekosystemtjänster. Förkortningarna är P, övervägande positiv effekt och N, övervägande negativ effekt på berörd ekosystemtjänst.

Kategori	Ekosystemtjänst	Effekt
Stödjande	Primärproduktion där växter och bakterier omvandlar oorganiska ämnen till organiska ämnen.	P
	Biologisk mångfald inklusive bevarande av livsmiljöer, hotade arter och andra arter samt genpooler.	P
	Biogeokemiska kretslopp där ekosystemen bidrar till cirkulation av grund- och näringsämnen samt vatten.	P
Reglerande & bevarande	Biologisk städning, inklusive vattenrening, samt återföring av mineraler och näringsämnen via mikroorganismer, svampar, växter, djur och alger.	P
	Global klimatreglering genom kolbindning, det vill säga upptag av koldioxid, utförd av växter och mikroorganismer.	P
	Pollinering och fröspridning via insekter, fåglar och andra djur.	P
Försörjande	Virke.	N
	Jakt, bär- och svampplockning samt rennäring.	P
	Bioenergi från skog.	N
Kulturella	Uppskattning av naturen av etiska skäl och som inspirationskälla samt ett naturarv för att bevara naturens egenvärden för framtida generationer.	P
	Estetiska värden där egenskaper hos naturmiljöer möjliggör estetiska naturupplevelser.	P

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Överklagan av beslut

Detta beslut kan överklagas hos regeringen se bilaga 5.

Medverkande beslutsmöte

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Marita Ljung. Vid den slutliga handläggningen av ärendet deltog även funktionschef för Naturskydd

Annelie Johansson samt handläggare Eva Romell, den sistnämnde föredragande.

Detta beslut har fattats elektroniskt och saknar därför underskrifter.

Marita Ljung

Eva Romell

Upplysningar

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Detta beslut påverkar inte rätten till renskötsel på annans mark.

Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltare av naturreservatet.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär till exempel att eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas orörda.

Spontana bränder inom naturreservatets gränser bör släckas omedelbart.

Organiserad verksamhet är tillåten inom naturreservatet, under förutsättningen att själva aktiviteten som bedrivs inte förbjuds i reservatsföreskrifterna och / eller av andra lagar och bestämmelser. Organiserad verksamhet är när en lärare eller ledare för en organisation/företag planerar att genomföra ett arrangemang med deltagare enligt förutbestämd plan/färdväg/rutt och där syftet är att tillföra upplevelsevärde till en aktivitet som äger rum i naturen. Det är organisatörens ansvar att bedöma hur planerade aktiviteter kan komma att

påverka naturen och andra utövare, samt känna till naturreservatets föreskrifter och naturvärden, miljöbalkens kunskapskrav samt allemansrätten. Organisatören kan alltid kontakta naturreservatets förvaltare för att rådgöra om hur verksamheten bäst kan genomföras inom naturreservatet.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte. Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön och djurlivet, till exempel:

- hänsynsregler enligt 2 kap. 3 § miljöbalken,
- strandskydd enligt 7 kap. 13 - 18 §§ miljöbalken,
- fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845),
- hundhållning enligt 16 § i lagen (2007:1150) om tillsyn av hundar och katter,
- terrängkörning, inklusive barmarkskörning, enligt 1 § terrängkörningslagen,

Vid terrängkörning, med stöd av 1 § terrängkörningsförordningen samt enligt undantag från föreskrifter ska fordon och färdväg väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador.

Vid vistelse i naturreservatet är det viktigt att observera att utöver att följa naturreservatets föreskrifter ska även föreskrifter och förbud enligt andra gällande lagar följas.

Bilagor

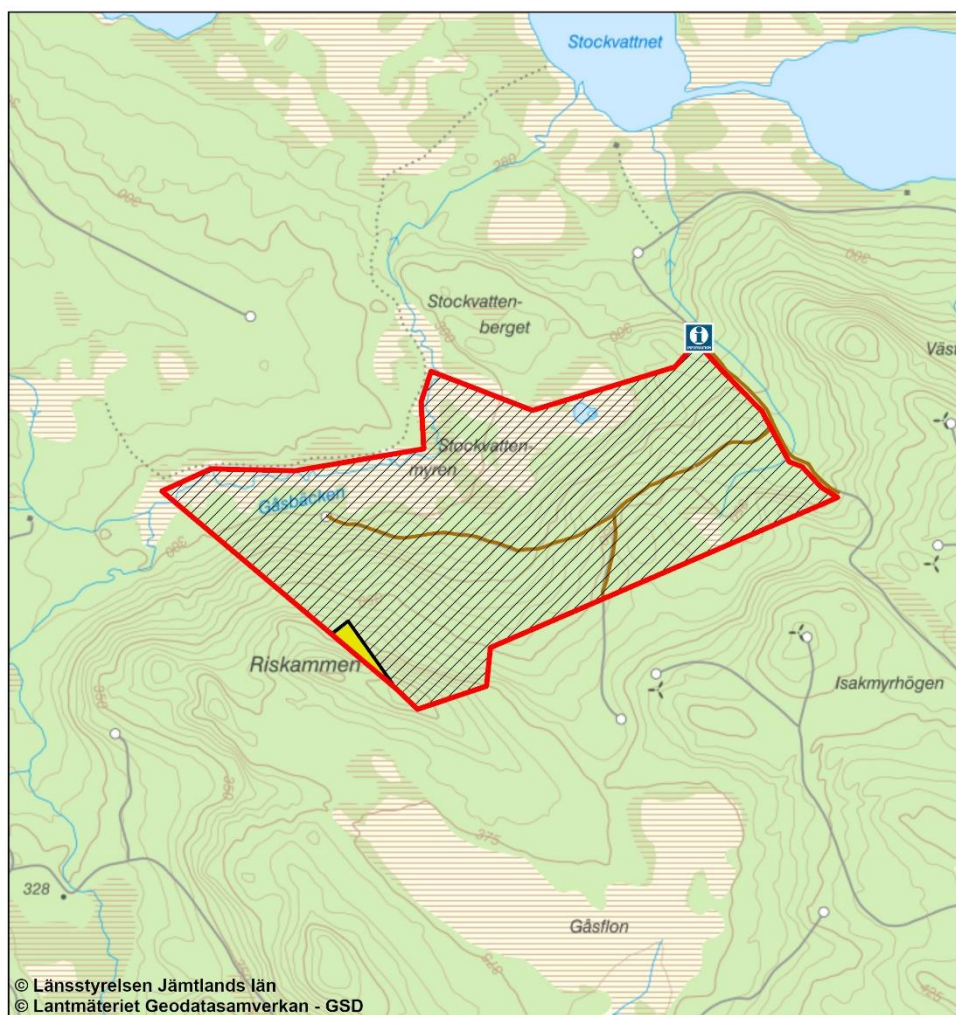
Nr.	Undernivå nr.	Typ av bilaga	Beskrivning
1.		Beslutskarta	Visar naturreservatets gränser samt för vilka olika områden, stigar, vägar, anläggningar med mera som naturreservatets föreskrifter gäller.
2.		Översiktskarta	Visar var i Jämtland som naturreservatet ligger
3.		Vägbilaga	Ger anvisningar om hur vägar får skötas
4		Skötselplan	Beskriver hur reservatet kommer att förvaltas
4a		Skötselplankarta	Skötselplankarta som visar var natur- och friluftslivsvärden i naturreservatet ska skötas av förvaltningen.

Bilaga 1 Beslutskarta

Naturreservatet Riskammen Beslutskarta

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

- Gräns för naturreservatet Riskammen
- Informationstavla som omfattas av föreskrift B2
- Område omfattat av föreskrift B3
- Undantag f) skogsvårds- eller skogsskötselåtgärder
- Väg omfattad av undantag e) från föreskrifter

0 375 750 m

Skala: 1:15 000

SWEREF 99 TM, Höjdkurvor 5 m intervall

Bilaga 2 Översiktskarta

Naturreservatet Riskammen Översiktskarta

 Naturreservatet Riskammen

0 2 000 4 000 m

Skala: 1:100 000

SWEREF 99 TM

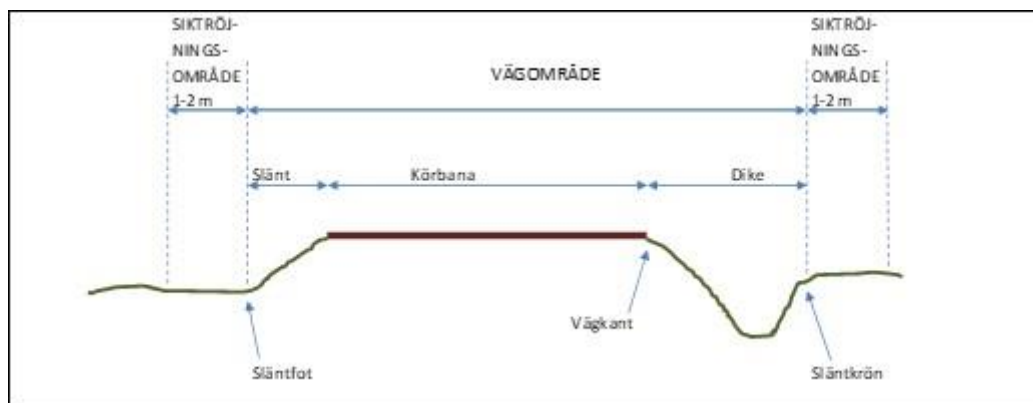
Bilaga 3 Underhåll av väg

Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren rätt att inom vägområdet vidta alla för vägens bestånd och brukande erforderliga åtgärder såsom till exempel dikesrensning, hyvling, grusning, dammbindning, trädfällning, sly- och buskröjning, trumbyten, snöröjning och halkbekämpning.

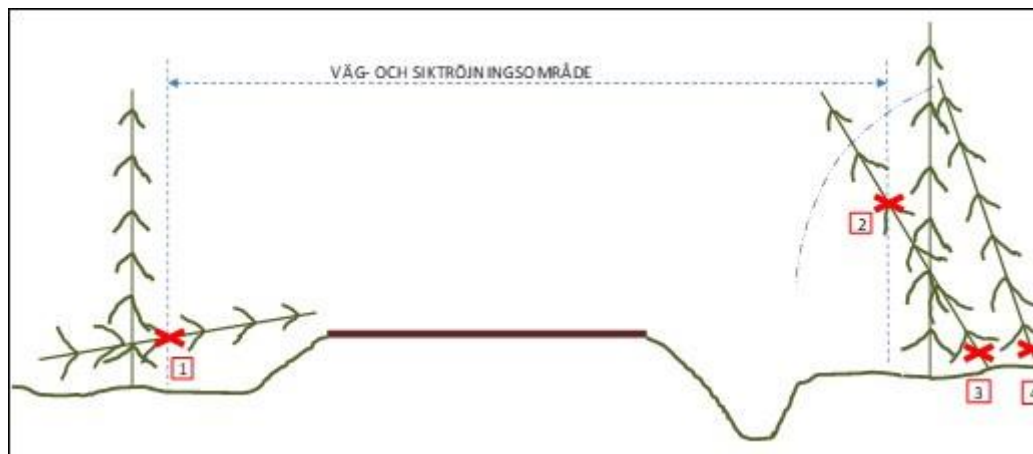
Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren vidare rätt att fälla träd och röja sly och buskar utanför vägområdet, inom det så kallade siktröjningsområdet, intill en bredd av en meter där vägen är i huvudsak rak och intill en bredd om två meter i innerkurvor.

Inför större arbeten, till exempel efter omfattande stormfällning eller inför byte av vägtrumma/vägbro i vattendrag, ska Länsstyrelsen underrättas i förväg om de planerade arbetena. I vissa fall kan sådana åtgärder också kräva tillstånd från Länsstyrelsen.

Definitioner av vägområde, siktröjningsområde och väganläggningens olika delar framgår av nedanstående principskiss.

Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren rätt att fälla och/eller kapa så kallade farliga kant-träd med mera, i enlighet med nedanstående principskiss.

Nedfallna träd som inkräktar i vägområde och/eller siktröjningsområde får kapas i gränsen för siktröjningsområdet (1). Lutande träd som inkräktar i vägområde och/eller siktröjningsområde får kapas vid gräns för siktröjningsområdet (2) alternativt vid rot (3).

Lutande träd utanför siktröjningsområdet som riskerar att inkräkta i eller falla in i siktröjningsområdet och/eller vägområdet får kapas vid rot (4).

För samtliga fall gäller att markägaren får ta till vara de delar av fällda och/eller kapade träd, delar av träd med mera, som är inom väg- och siktröjningsområdet. Vid utförande av dessa åtgärder, liksom vid åtgärder för vägens bestånd och brukande i övrigt, skall väghållaren söka minimera åverkan i terrängen, det vill säga i möjligaste mån minimera skada på de naturvärden med mera som naturreservatet syftar till att skydda.

Bilaga 4a Skötselplankarta

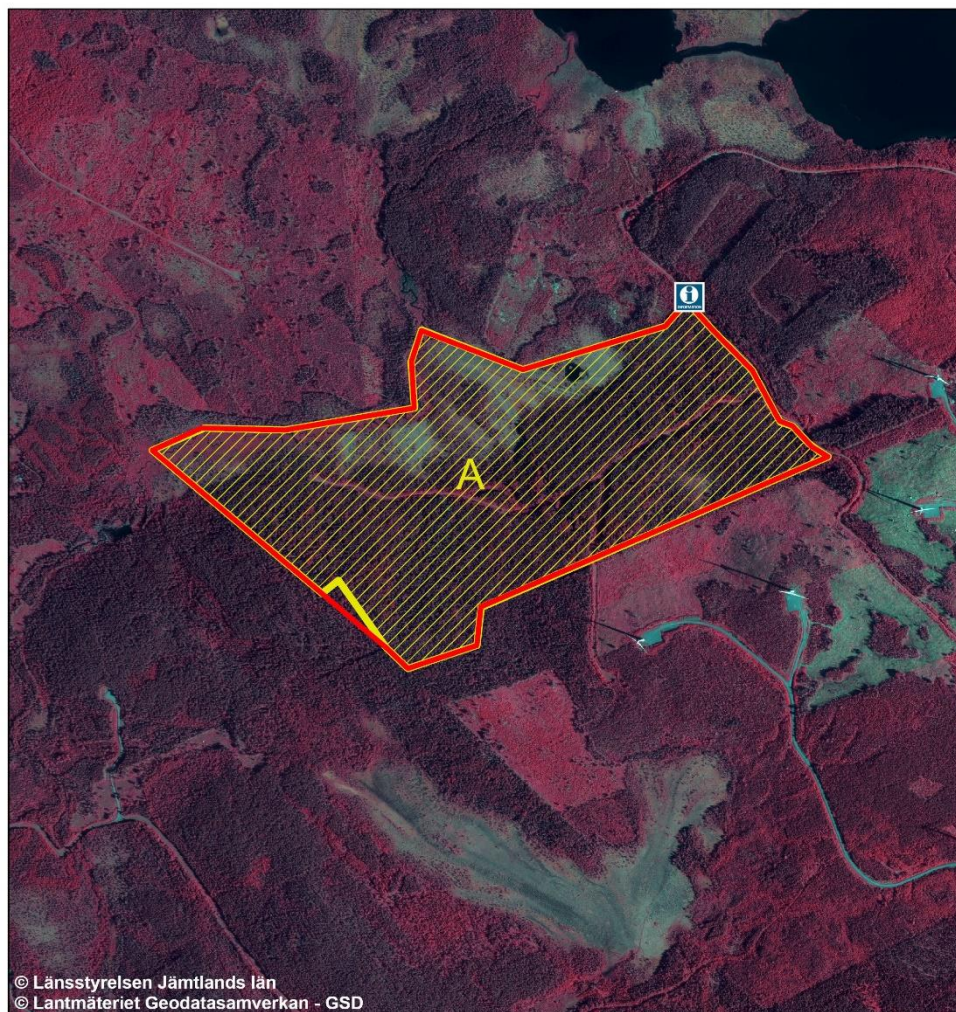

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Dnr: 511-2663-2025

Bilaga 4a

**Naturreservatet Riskammen
Skötselplankarta**

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

- Gräns för naturreservatet Riskammen
- Informationstavla
- Skötselområde A Lövgynnande skötsel

0 375 750 m

Skala: 1:15 000

SWEREF 99 TM, Höjdkurvor 5 m intervall

Skötselplan för naturreservatet Riskammen

Innehållsförteckning

Förslag till Skötselplan för naturreservatet Riskammen	1
BESKRIVNINGSDDEL	2
Syfte	2
Beskrivning av naturreservatet	2
Administrativa data	2
Områdesbeskrivning	2
Prioriterade bevarandevärden	6
Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer	6
Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden	7
Skötselområde A – Barrnaturskog med högt lövinslag (101,8 hektar)	7
Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden	9
Utmärkning av naturreservatets gräns	9
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	9
Övriga uppgifter	10
Uppföljning	10
Tillsyn	10
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	10
Källförteckning	10

BESKRIVNINGSDDEL

Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskog bestående av i huvudsak lövträdsrik grannaturskog uppkommen efter brand ska bevaras, liksom området ekosystem och artrikedom. Syftet ska uppnås genom fri utveckling i kombination av utglesning av gran i lövträdsrika miljöer.

Beskrivning av naturreservatet

Administrativa data

Naturreservatets namn	Riskammen
Län	Jämtland
Kommun	Strömsund
Fastigheter	Hallviken 24:2, Stamsele 2:19, Stamsele 2:17, Stamsele 1:3, Stamsele 1:7, Stamsele 2:4, Stamsele 1:4, Stamsele 2:10, Stamsele 2:5, Stamsele 1:3, Stamsele 2:5, Stamsele 1:4, Stamsele 2:10, Stamsele 2:4, Stamåsen 1:10, Hallviken S:5
Markägare	Enskilda markägare
Areal	101,8 hektar
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jämtlands län

Områdesbeskrivning

Landskap och läge

Naturreservatet Riskammen är 101 hektar stort och ligger i Strömsunds kommun, cirka 22 kilometer sydväst om Strömsund och drygt fem kilometer sydost om Stamsele. Faxälvens dalgång ligger en dryg halvmil nordväst om Riskammens naturreservat. Från reservatet är det två kilometer till länsgränsen mellan Jämtlands och Västernorrlands län.

Naturreservatet utgör nord- och nordöstsluttningarna av en ås, Riskammen, samt nedre nordsluttningarna av Isakmyrhögen. Åsen har, precis som namnet antyder, formen av en höjdkam, vilket gör att den utgör vattendelare i landskapet. Åsen är som högst där reservatet har sin sydgräns.

Utmed reservatets nordgräns breder ett våtmarksområde ut sig, Stockvattenmyren, som avvattnas av Gåsbäcken. Gåsbäcken har sin början i Gåssjön söder om reservatet. Bäckens

rinner genom reservatet i östlig riktning där den snirklar sig fram i meanderbågar. Östra delen av Stockvattenmyren har blötare partier med öppna vattenspeglar samt en tjärn.

Geologiska förhållanden

Naturreservatet ligger inom den naturgeografiska regionen vågig bergkulleterräng. Berggrunden i naturreservatet och dess omgivning består av näringsfattigt och svårvittrat granitberg. Jordmånen utgörs av morän som till skillnad mot berggrunden är relativt mineralrik och bitvis har ett påtagligt kalkinnehåll. Detta på grund av att jordlagret förflyttats med hjälp av inlandsisen från kalkstensområdet kring Strömsund. Utmed reservatets nordsluttningar finns stråk av rörligt markvatten som gör att näringsrikt vatten från de övre jordlagren kommer upp till ytan, särskilt i de nedre delarna av sluttningen.

Reservatet är beläget 290 till 410 meter över havet. Reservatet är beläget ovanför högsta kustlinjen. Omgivande landskap är också kuperat med höjdåsar, sjöar, våtmarker och bäckar. En till två kilometer norr om reservatet ligger sjöarna Storstvattnet, Stockvattnet och Väststvattnet med omgivande våtmarker.

Skogen

De nordvända sluttningarna från höjdåsen Riskammen och norrut präglas av lövrik skog i sena successioner efter brand, så kallad lövbränna. Det är mer än hundra år sedan den senaste branden och idag består skogen huvudsakligen av en löv- och barrsuccession där flertalet lövträd som asp, sälg, glas- och vårtbjörk liksom tall är äldre än granarna, då de sistnämnda växt in senare och därefter har börjat självgallra.

I skogen finns spridda äldre tallar över 200 år med brandljud, träd som överlevt den senaste branden och har kapacitet att överleva fler bränder. Även enstaka vårtbjörkar har överlevt den senaste branden och bildat brandljud vilket är relativt ovanligt hos björk. Utmärkande för skogen i reservatet är att förekomsterna av medelålders till äldre asp är påtagligt rik. Asparna i Riskammen varierar i grovlek beroende på växtplats, merparten är klena till medelgrova aspar beroende på näringstillgång. Asparna i Riskammen hyser flertalet naturvårdsarter och arter förekommer både på levande träd och lågor. Speciellt skyddsvärda är olika arter aspgelélavar av släktet *Collema*. Den fuktstabila miljön i nordsluttningar med rörligt markvatten och blandningen av löv- och barrträd är gynnsam för epifytiska lavar och mossor på asp. Även vedsvampar knutna till asp gynnas.

Grova gamla sälgar och sälglågor förekommer också spritt i skogen. En del sälgar skjuter nya skott efter att de fallit. Även sälgen har många naturvårdsarter knuten till sig. Det finns även partier med grov och högvuxen björk. En del björkar har triviala tickor som björk- eller fnösketicka som kan utgöra betydelsefulla kläckningsplatser för insektslarver.

Skogen karaktäriseras som lövrik barrnaturskog, domineras av gran men det finns vissa partier med ett större inslag av tall. Merparten av tallarna har föryngrats efter den senaste branden men de tallar som grott före den senaste branden kan utvecklas till gamla naturvårdsträd. Av brandpåverkad tall finns även kolade stubbar med lavar knutna

till brand som vedflarnlav *Ramboldia elabens*. Förutom kolade stubbar finns torrträd av tall och spridda tallågor.

En stor andel av granarna, som växt in efter tallarna och efter den senaste branden har börjat självgallra. Det har lett till att det bitvis finns rika mängder död granved, merparten i tidiga nedbrytningsstadier. I fuktigare granskog nära myren samt i svackor finns även äldre granved med naturvårdsarter knutna till gran.

Bitvis finns också gott om död lövved framför allt sälglågor samt lågor och högstubbar av björk. På sikt kan mer aspved i form av högstubbar och lågor komma att bildas vilket skapar förutsättningar för vedinsekter, fåglar, mossor, tickor och lavar knutna till döende och död asp.

Naturvärdena i Riskammens naturreservat är starkt knutna till de lövrika sena successionerna efter brand, andelen lövträd samt död lövved bidrar i stor utsträckning till att skapa artrika livsmiljöer både på levande träd med mossor, lavar, tickor, vedinsekter, snäckor och fåglar samt på liggande döda träd som också nyttjas av främst vedinsekter, mossor samt nya trädplantor. Genom att både asp och sälg har rikare bark är dessa trädslag gynnsamma för många arter. Naturvärdena är dessutom knutna till den kalkrika moränen som finns och genom att marken sluttar med rörligt markvatten bildas mikromiljöer i fuktsvackor där kalkrikt vatten sipprar ut och skapar förutsättningar för kärlväxter, mossor och snäckor som gynnas av basiska och fuktiga miljöer. Vidare finns naturvärden knutna till den öppna myren samt till kantzonen mellan myr och skog med fuktig gransumpskog med arter som är knutna till långsamväxande gran och död granved.

Myren och bäcken

I kanten mellan skog och myr står senvuxen gransumpskog präglad av intern beståndsdynamik. Myren är opåverkad av dikning och har därmed en naturlig hydrologi med en meandrande bäck och öppna vattenspeglar. Naturvärdena kring myren är knutna till orördhet med avseende på markvattenförhållanden. Dessutom finns viss påverkan från kalkrik morän som gör att myren har förutsättningar för mer kalkkrävande arter som snäckor, brunmossor och vissa kärlväxter. Även livet i bäcken har goda förutsättningar för biologisk mångfald i form av vattenlevande insekter, vattenväxter och möjligtvis småfisk.

Naturvårdsarter

Många naturvårdsarter är knutna till sena lövsuccessioner. Riksbarksträden asp och sälg hyser en rik kryptogamflora med lunglav *Lobaria pulmonaria* och skrovellav *Lobaria scrobiculata* samt olika njurlavar *Nephroma* spp. På äldre asp växer gelélavarna liten aspgelélav *Collema curtisporum*, läderlappslav *Collema nigrescens* och stiftgelélav *Collema furfuraceum*. Korallblylav ses både på asp och sälg och rostfläck växer rikligt på sälg men även ibland på björk. Doftticka *Haploporus odoratus* är spridd i området på sälg. Stor aspticka *Phellinus populicola* som är en viktig indikator för skyddsvärd lövrik skog förekommer på enstaka platser. Både på gammal björk och på gammal sälg är smalskaftslav *Chaenotheca gracilentia* funnen. Den rikliga mängden lövträdslågor gör att

förutsättningar finns för ytterligare naturvårdsarter knutna till död ved, särskilt vedsvampar samt ved- och ticklevande insekter.

Även ett antal signalarter eller rödlistade arter som är knutna till döda eller döende granar har noterats. Ullticka *Phellinidium ferrugineofuscum* förekommer rikligt på granlågor. Andra arter knutna till död granved som noterats i reservatet är ostticka *Skeletocutis odora*, gränsticka *Phellopilus nigrolimitatus*, rosenticka *Rhodoformes roseus*, rynkskinn *Phlebia centrifuga*, sprickporing, *Diplomitoporus crustulinus* harticka *Pelloporus leporinus* och kötticka *Leptoporus mollis*. Dessa arter är tydliga indikatorer för grandominerad naturskog med höga naturvärden.

Markvegetationen är rik och intressant tack vare påverkan av rörligt markvatten i kombination med kalkrik morän samt genom ett antal fuktsvackor med sumpskogskaraktär. Lappranunkel *Coptidium lapponicum*, en art knuten till mark med tydlig källpåverkan växer på ett flertal platser. Knärot *Goodyera repens* förekommer på flera växtplatser. Dessutom förekommer andra skyddade kärlväxter i reservatet. Den täta och lövrika skogen med gott om död ved lämpar sig också för tretåig hackspett *Picoides tridactylus*, hackspår förekommer på flertalet träd i reservatet.

Kulturhistoria och tidigare markanvändning

Området ligger i ett utpräglat fäbod område med ett flertal övergivna fäbodar inom 5 kilometer och den närmaste, Bergsbodarna, ligger mindre än en kilometer nordost om naturreservatet. Vid laga skiftet anges Stockvattenmyren som en starrslättermyr och för skogsmarken inom naturreservatet anges vilket värde som betesmark varje bestånd har. Inget ängs- eller åkerbruk tycks dock ha förekommit i skogssluttningen. På generalstabskartan från 1912 finns en markerad väg över Stockvattenmyran som leder mellan Länglingen och Stamselleviken.

I övrigt finns det på olika kartmaterial ett flertal stigar i närområdet av vilka en passerar naturreservatet i nordsydlig riktning, enligt fastighetskartan från 1970.

Det finns anmärkningsvärt få spår efter dimensionsavverkningar i området, vilket säkerligen kan förklaras med att en kraftig brand gjort att skogen generellt var allt för ung för att vara av intresse för timmerhuggning. Förutom några kolbottnar tre kilometer öster om naturreservatet finns inga registrerade fornlämningar i närområdet.

Skogen inom naturreservatet är ovanligt förskonad från modernt skogsbruk. De många och smala fastigheterna som sammanstrålar i naturreservatets sydvästra hörn är säkert en anledning till att skogen inte avverkats. Nyligen har dock en skogsbilväg med förgrening dragits in i området. Däremot har underhållet av de många fastighetsgränserna utgjort en ovanligt stor påverkan på skogsmarken. En större vindkraftspark är belägen strax öster om reservatet.

Rennäring

Området där naturreservatet är beläget nyttjas för renskötsel men utgör inte kärnområde av riksintresse för rennäring (enligt 3 kap. 5 § miljöbalken). Tolv kilometer norr om reservatet finns område av riksintresse för rennäring tillhörande Ohredahke

sameby och sju kilometer söder om finns också ett område av riksintresse för rennäring tillhörande Jingevaerie sameby.

Friluftsliv

Området används, så vitt Länsstyrelsen känner till, huvudsakligen för jakt, svamp- och bärplockning. Närheten till vindkraftsanläggningen strax öster om reservatet görs att ljudbilden påverkas, särskilt blåsiga dagar. Riskammen kan nås till fots via en skogsbilväg norrifrån som genomkorsar reservatet.

Prioriterade bevarandevärden

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Lövrik grandominerad naturskog på frisk mark som uppkommit genom brand och har betydande partier av äldre lövträdssuccessioner med asp, sälg och björk samt rikligt av döende och död barr- och lövved
- Rika våtmarksvärden med en hydrologiskt opåverkad myr och meandrande bäck som kantas av gransumpskog
- Kalkpåverkad mark som i utströmningsområden bidrar till unik och speciell flora
- Bark- och vedlevande mossor, svampar, lavar och insekter samt marklevande svampar, kärlväxter och hålhäckande fåglar

Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer

Vid förvaltningen av naturreservatet ska särskild hänsyn tas till av Naturvårdsverket fastställda åtgärdsprogram (ÅGP) för hotade arter eller livsmiljöer. Inom reservatet förekommer en art som ingår i åtgärdsprogrammet för *hotade arter på asp* (2010). Dessutom finns ytterligare några åtgärdsprogram som kan vara aktuella, se tabell 1. Om länsstyrelsen får ny kunskap om arter eller naturtyper berörda av ytterligare ÅGP inom naturreservatet ska prioriterade åtgärder för dessa kunna utföras, under förutsättning att de inte bryter mot naturreservatets syfte och föreskrifter.

Tabell 1. Åtgärdsprogram (ÅGP) för hotade arter eller naturtyper som är särskilt viktiga för förvaltningen

Åtgärdsprogram	Kommentar
Hotade arter på asp i Norrland	Liten aspgelélav <i>Collema curtisporum</i> förekommer i reservatet och behöver gammal grovbarkig asp i fuktstabila miljöer. Området kan på sikt ha en gynnsam miljö ÄVEN för den starkt hotade arten karelsk barkfluga (<i>Xylomya czekanovskii</i>) men det krävs att andelen grov gammal asp behålls intakt eller helst ökar. Arten är starkt knuten till gamla och påtagligt grova asplågor med barken kvar. Både liten aspgelélav och karelsk barkfluga behöver fuktstabila miljöer. Arternas miljökrav bör beaktas i skötselplanen.

Åtgärdsprogram	Kommentar
Björklevande vedskalbaggar i Norrland	Ingen av de utpekade ÅGP-arterna har noterats i området. Då gamla björkar (<i>Betula spp.</i>) är relativt vanliga i naturreservatet så har åtgärdsprogrammet ändå beaktats i framtagandet av skötselplanen. Förutsättningarna för djupsvart brunbagge kan finnas men då krävs kontinuerlig tillförsel av gamla, döende och döda björkar som angrips av fnösketicka. Den lövgynnande skötseln bör inriktas på kontinuerlig tillgång av löv med både unga och äldre lövträd.
Brandinsekter	Ingen av de utpekade ÅGP-arterna har noterats i området. Reservatet är beläget nära en värdetrakt för tallskog och har en tydlig brandhistorik, därför bör åtgärdsprogrammet beaktas.
Rikkärr	Ingen av de utpekade ÅGP-arterna har noterats i reservatet. Då myren och källpåverkad mark i sluttnings nedre del i nära anslutning till myren har tecken på kalkpåverkan så har åtgärdsprogrammet beaktats. Arten kalkkärrgrynsnäcka <i>Vertigo geyeri</i> lever i öppna rikkärrmiljöer och missgynnas av dikning, Arten ingår i åtgärdsprogrammet och myren kan utgöra lämpligt habitat för arten. .
Nyligen död tall	Ingen av de utpekade ÅGP-arterna har noterats i området. Reservatet är beläget nära en värdetrakt för tallskog och har en tydlig brandhistorik med spridda äldre tallar som överlevt den senaste branden, tillskottet av nydöd tall kan komma att öka i framtiden därför bör åtgärdsprogrammet beaktas.

Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden

Naturreservatet består av lövrik barrnaturskog med lövrika stråk av asp, sälg och björk. Skogen är grandominerad med det finns även en hel del tall. Naturreservatet har även en öppen myr som kantas av gransumpskog. Naturreservatet har ett skötselområde, A, som innefattar större delen av reservatet. Förvaltningsinriktningen är fri utveckling kompletterat med lövgynnande skötsel.

Skötselområde A. Barrnaturskog med högt lövinslag (101 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet A utgör i stort sett hela reservatet utom mindre del där skogsbruk är tillåtet (se beslut och skötselplan, undantag f). Skötselområdet A består av barrnaturskog med högt lövinslag på mark som till stora delar har brandpåverkan. Det är relativt långt tidsintervall efter senaste branden vilket innebär att skötselområdet har lövbrännor i sena successionsstadier med arter och habitat knutna till gamla grovbarkiga lövträd, stående och liggande död löv och barrved. Vidare är art- och habitatvärden

knutna till sluttande mark med rörligt markvatten, bäckmiljöer och källutflöden, med arter som gynnas av fuktstabil miljö samt även bitvis kalkpåverkan. Även många epifytiska lavar och mossor på lövträd gynnas av fuktstabila miljöer liksom tickor på levande, döende och döda löv- och barrträd. Vedinsekter i denna typ av miljö gynnas av kontinuerlig tillgång på död löv- eller barrved, vissa vedinsekter lever i tickor medan andra vedinsekter behöver löv- eller barrträd som blivit gamla medan de levt och därefter dör av långsamt samt att en kontinuerlig tillgång på liggande döda träd finns.

Figur 1. Bilder från skötselområde A. a. Stående och liggande död ved. b. Barrblandskog med lövinslag och död ved. c. Bäckmiljö med skog och död ved. d. Bohål i gran

Bevarandemål

Skötselområdet ska bestå av lövrik barrnaturskog med inslag av särskilt lövrika partier. För att uppnå bevarandemålet ska den huvudsakliga förvaltningsinriktningen vara fri utveckling. Utglesning av inväxande gran i syfte att förlänga den lövrika fasen och öka överlevnaden av lövträd bör prioriteras på platser där detta är lämpligt. Biotoper inom skötselområdet som hyser arter vars krav är en fuktstabil miljö ska däremot hanteras varsamt i samband med utglesning av gran. I förvaltningen av reservatet bör särskilt strävan efter lövkontinuitet och död lövvedkontinuitet beaktas i syfte att gynna naturvårdsarter beroende av äldre lövträd och lövved. I näringsrika partier och stråk av rörligt markvatten finns möjlighet att lövträd som asp kan konkurrera ut gran. På platser där asp gynnas naturligt behövs ingen röjning av gran. I andra partier kan det vara mer

gynnsamt att glesa ut gran i syfte att förlänga lövsuccessioner eller skapa nya lövsuccessioner där lövgynnade arter får livsrum på längre sikt. Lövgynnande skötsel är även tillåten på myren och myrholmarna men ska endast utföras där om det finns tydliga behov.

Skötselområdets hydrologi ska vara naturlig. Detta för att gynna både rörligt markvatten och källflöden i sluttande skogsmark samt vatten- och våtmarksmiljöer. Gåsbäcken bör ha en naturlig meandringsprocess och Stockvattenmyran bör ha en naturlig hydrologi. Gransumpskogen i kanten till myren bör även den bibehålla en naturlig hydrologi.

Det ska finnas rikliga och ej minskande förekomster av för naturtypen typiska arter främst inom artgrupperna svampar, mossor, lavar, insekter, samt hålhäckande fåglar till ovanstående naturtyp. Arealen lövrik barrblandskog där löv uppkommer genom spontan föryngring eller lövgynnande skötsel ska vara 101 hektar.

Förvaltningsinriktning

- Fri utveckling i kombination med utglesning av inväxande gran, i syfte att förlänga den lövrika fasen.

Skötselåtgärder

- Utglesning av inväxande gran.
- Vid observation av främmande arter tas växter bort genom mekaniska metoder och djur genom jakt.

Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden

Riskammen nyttjas så vitt Länsstyrelsen känner till för jakt, svamp och bärplockning. Genom att området nu ges naturreservatsstatus kommer områdets natur- och friluftslivsvärden bli mer kända, vilket kan innebära ett förändrat besöksstryck. Närheten till en omfattande vindkraftspark kan påverka ljudbilden i området.

Bevarandemål

I anslutning till naturreservatet ska det finnas god information om naturreservatets naturvärden, samt om de bestämmelser som gäller för naturreservatet.

Skötselåtgärder

- Informationstavla för naturreservatet sätts upp vid områdets entré.

Utmärkning av naturreservatets gräns

Naturreservatet skall utmärkas i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

En översikt av skötselåtgärder som ska genomföras i naturreservatet Riskammen finns i tabell 2.

Tabell 2. Sammanfattning av skötselåtgärder som bör genomföras i naturreservatet Riskammen samt när dessa skötselåtgärder bör utföras.

Skötselområde	Skötselåtgärder	Prio	När	Frekvens
Hela naturreservatet	Markering av naturreservatets gränser.	1	Inom 1 år	Återkomman de vid behov
Skötselområde A	Lövgynnande skötsel.	1	Vid behov	Återkomman de vid behov
Hela naturreservatet	Undanröjande av främmande arter.	1	Vid behov	Återkomman de vid behov
Friluftsliv	Uppsättning av en informationstavla.	1	Inom 1 år	Underhåll vid behov

Övriga uppgifter

Uppföljning

En uppföljning av beskrivna bevarandemål ska ske i naturreservatet för bedömning av områdets bevarandetilstånd. Uppföljningsarbetet anges och utförs av Länsstyrelsen eller av denne enligt skrivna avtal utsedd uppdragstagare. Resultat från kommande uppföljning av bevarandestatusen kan eventuellt påkalla en revidering av skötselplan och målindikatorer. Målindikatorer för uppföljning av bevarandemålen för naturreservatets anges i ett särskilt dokument kallat uppföljningsplan som fastställs separat.

Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för fortlöpande tillsyn av att naturreservatets föreskrifter efterlevs.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Naturvårdsförvaltningen bekostas av Naturvårdsverket genom skötselanslag för biotopvårdande åtgärder, utmärkning av reservatets gränser, områdestillsyn samt löpande underhåll.

Källförteckning

Tryckta källor

- Art- och habitatskyddsdirektivet 1992. Rådets (EU) direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.
- Lundqvist, J, 1969: Jordartskarta över Jämtlands län, skala 1:200 000. Sveriges geologiska undersökning, serie nr: Ca 45
- Lundqvist J, 1984: Karta över berggrunden i Jämtlands län utom förevarande Fjällsjö k:n, skala 1:200 000. Sveriges geologiska undersökning, serie nr Ba 31

- Naturvårdsverket 2008. Planering av naturreservat – vägledning för beskrivning, indelning och avgränsning. Naturvårdsverkets Rapport 5788.
- Naturvårdsverket 2008. Åtgärdsprogram för björklevande skalbaggar på björk i Norrland. Naturvårdsverket rapport 5843.
- Naturvårdsverket 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Naturvårdsverkets Rapport 6379.
- Naturvårdsverket 2010. Åtgärdsprogram för hotade arter på asp i Norrland. Naturvårdsverket rapport 6393.
- Naturvårdsverket 2013. Förvaltning av skogar och andra trädbärande marker i skyddade områden. Naturvårdsverket Rapport 6561.
- Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Handisam 2013. Tillgängliga natur- och kulturområden. En handbok för planering och genomförande av tillgänglighetsåtgärder i skyddade utomhusmiljöer. Naturvårdsverket Rapport 6562.
- Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2005, reviderad 2017. Nationell strategi för formellt skydd skog.
- Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2024. Nationell strategi för formellt skydd skog. Rapport 7168.
- Strömsunds kommun 2022. Översiktsplan för Strömsunds kommun.
- Strömsunds kommun 2019. Vindkraft i Strömsunds kommun, tillägg till kommunens översiktsplan
- Skogsstyrelsen 2000. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer.
- Sveriges Geologiska Undersökning 1984. Karta över berggrunden i Jämtlands län utom förevarande Fjällsjö k:n.
- Källor på internet
- Artdatabanken och Naturvårdsverket. Artportalen. www.artportalen.se.
- Lantmäteriet, Historiska kartor: Generalstabskartan Indal, 74-1 NV, 1901, Indal, 74-5 NV, 1936, Indal, 74-7 NV, 1957, samt Ekonomiska kartan Backabodarna 18G5h67, 1967 <https://historiskakartor.lantmateriet.se/>
- Naturvårdsverket. EU:s direktiv för biologisk mångfald. <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/EU-och-internationellt/EUs-miljoarbete/Biologisk-mangfald-i-EU/EUs-naturvardsdirektiv/>.
- Naturvårdsverket. Natura 2000 i Sverige. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddad-natur/Natura-2000/>
- Naturvårdsverket. Biologisk mångfald. <https://www.naturvardsverket.se/Samar-miljon/Vaxter-och-djur/Biologisk-mangfald/>
- Naturvårdsverket. Process att bilda naturreservat. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddad-natur/Naturreservat/Process-att-bilda-naturreservat/>.
- Naturvårdsverket. Vägledningar för arbetet med att bilda naturreservat. <http://naturvardsverket.se/sv/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddade-omraden/Process-att-bilda-naturreservat/#planera>

- Riksantikvarieämbetet. Fornminnesregistret. Fornsök: <https://app.raa.se/open/fornsok/>
- Sametinget. Underlag för planer. www.sametinget.se/8382 Kartor över Riksintresse, strategiska platser och årstidsland
- Skogsstyrelsen. Nyckelbiotoper och objekt med naturvärden. Skogsdataportalen <http://skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se/Skogsdataportalen/>
- Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Rödlistade arter i Sverige. www.artfakta.se.

Övriga källor

- Berggrundsdata över Jämtlands län, hämtad från SGUs berggrundsdatas 2022-10-27. © Sveriges geologiska undersökning (SGU)
- Jordartsdata över Jämtlands län, hämtad från SGUs jorddatas 2022-10-27. © Sveriges geologiska undersökning (SGU)
- Länsstyrelsen i Jämtlands län. Länsstyrelsen naturvärdesinventeringar.
- Foto: Länsstyrelsen Jämtlands län

